

Malta,

prehistorische tempels en kruisridders

Een gezin met vier kinderen, een hond, een kat en een behoorlijk grote tuin is best druk. Maar toen we in Oranjewoud woonden en ik ook Nederlands gaf aan de RSG Steenwijk, waren er natuurlijk wel vakanties. En daar hadden we erg veel geluk mee. Gerja paste wel vijf jaar in de meivakantie op huis, kinderen, dieren en tuin en wij konden een midweek, of zelfs een hele week samen weg. Dat was nog eens een win-win-winsituatie. De kinderen waren blij dat we opgekrast waren (zo heerlijk rustig). Gerja was blij omdat ze het heerlijk vond om voor de kinderen (en de rest) te zorgen en wij waren *heel* erg blij om een hele week per jaar helemaal voor onszelf te hebben, wat een luxe!! We gingen naar Schotland, Ierland, Wenen, Frankrijk en ook naar Malta.

Malta stikt van de prehistorische tempels. De oudste zijn van 3600 jaar voor het begin van de jaartelling. En daarmee zijn ze dus veel ouder dan de pyramides van Cheops in Egypte. Archeologen kunnen zelfs een hele evolutie in de tempelbouw vaststellen, maar waarom die hele tempelcultuur na 1000 jaar zomaar verdween, daar heeft niemand enig idee van. De tempels werden letterlijk gebouwd voor de eeuwigheid, namelijk met stenen die soms wel 8 m hoog waren en 20 ton wogen. Ze zijn erg goed bewaard gebleven, omdat ze mettertijd onder het grondoppervlak verdwenen, maar hoewel ze een enigma zijn – waarschijnlijk de oudste bouwwerken ter wereld – zijn ze ook nog een raadsel.

Ik denk nu alleen nog maar aan de mooiste: de tempel die op 500 m van de zee ligt in een soort kom van het landschap. Er is in ..... geen toegangshek, geen kaartjesverkoop, geen info, er is helemaal niets. Er is ook helemaal niemand als wij de auto parkeren in de berm en tegen zonsondergang dwalen tussen de enorme op elkaar gestapelde blokken steen. Het deed me een beetje denken aan de eerste keer dat we Stonehenge bezochten. Ook daar waren we laat op de dag, in de tijd dat je nog gewoon tussen de stenen door kon lopen. Dezelfde sfeer van tijdloosheid hing daar. En ook daar is sprake van het licht van de opkomende zon dat recht de tempel invalt en een streep van vuur trekt naar het heilige deel, tijdens de zonnwende (en de winterwende). En dat is toch wel bijzonder als je bedenkt dat Stonehenge en Malta toch een heel eind uit elkaar liggen. En o ja, er zit een kleine 2000 jaar tussen het bouwen

Valetta, de hoofdstad, is ook geweldig. De kruisridders uit de middeleeuwen hebben Malta vanwege haar gunstige ligging als hoofdkwartier gebruikt. En hoewel de Johanniter Orde al in de 11e eeuw in Jeruzalem ontstond, kregen ze in 1530 van keizer Karel V het eiland Malta cadeau. We bekijken de Sacre Infirmaria die na 1575 gebouwd is, als vervanging van het toenmalige hospitaal dat iets zuidelijker lag. Tot in de 18e eeuw was dit ziekenhuis het grootste van Europa. Er konden wel 2000 patiënten behandeld en verzorgd worden. In 1798 verschenen de soldaten van Napoleon op Malta en maakten er hun eigen ziekenhuis van, het 'Hopital Militaire'. De Fransen maakten zich echter niet erg populair onder de Maltezer bevolking. Er brak opstand uit. Twee jaar later namen de Engelsen het eiland over en het 'Hopital' werd een Station Hospital, dat dienst deed tot en met de Eerste Wereldoorlog. Het is vreemd rond te lopen in zo'n oud, groot en indrukwekkend gebouw dat zo'n geschiedenis van strijd en geweld heeft. Maar ja, geldt dat eigenlijk niet voor heel Malta?